

نهادگرایی تاریخی و دولت توسعه گرا

محمد رادمرد^۱

^۱ فارغ التحصیل دکتری دانشگاه تربیت مدرس

چکیده:

«دولت در برنامه های توسعه کشورهای جهان سوم می تواند نقش بسیار مهمی ارائه کند.» گزاره ای که طی دهه های اخیر به اشکال مختلف مورد موافقت و یا مخالفت پژوهشگران توسعه بوده است. نکته جالب توجه این است که حضور دولت در زمینه توسعه در بسیاری مواقع عملاً سبب عدم تحقق اهداف توسعه شده است. این در حالی است که نسخه های جهانی برای پیشبرد امر توسعه به دولتها پیشنهاد می شده است. حال این سوال مطرح است که چرا علاوه بر تلاش های نهادهای بین المللی و من جمله بانک جهانی و صندوق بین المللی پول، عمده برنامه های توسعه که توسط دولت های مختلف اجرا گشته، با شکست مواجه شده است؟ ما در این پژوهش و در چارچوب نهادگرایی تاریخی نشان می دهیم که برنامه های حمایتی مدنظر سازمان های بین المللی بدون توجه به تاریخ و فرهنگ این کشورها صورت گرفته است و همین امر سبب شکست برنامه های توسعه مورد نظر دولت ها بوده است. کلیدواژگان: نهادگرایی تاریخی، دولت، فرهنگ، توسعه، تاریخ

انتزاعی بلکه از دل واقعیت ها و تجربه های توسعه ژاپن و سپس برخی کشورهای شرق و جنوب شرقی آسیا وارد ادبیات توسعه شد.» (دلفروز، ۱۳۹۳، ۵۰) با همه این حوال نکته ای که قابل بررسی و پژوهش است اینکه چرا ورود برخی از دولت ها در زمینه توسعه نتوانسته است زمینه ها و بسترهای توسعه در کشورها را فراهم کنند و در این زمینه، تنها کشورهای محدودی که از آنها نام برده شد، موفق بوده اند.

به طور خاص موضوعی که از منظر پژوهش حاضر قابل بررسی و تحقیق است توجه به این امر است که عمده برنامه های اجرا شده در زمینه توسعه علاوه بر توجه و حمایت نهادهای بین المللی با شکست روبرو بوده است. به طوری که «تنها چند کشور توانستند طی مدت چند دهه به طور پایدار، به میانگین رشد اقتصادی سالانه بالاتر از ۴ درصد دست یابند.» (همان) بنابراین این سوال مطرح می شود که چرا علاوه بر تلاش های نهادهای بین المللی و من جمله بانک جهانی و صندوق بین المللی پول، عمده برنامه های توسعه که توسط دولت های مختلف اجرا گشته، با شکست مواجه شده است؟ در ادامه این پژوهش و در راستای پاسخ دهی به این پرسش تلاش می کنیم تا از منظر نظریه نهادگرایی تاریخی به این پرسش پاسخ دهیم. نهادگرایی تاریخی نشان می دهد که برنامه های حمایتی مدنظر سازمان های بین المللی بدون توجه به تاریخ و فرهنگ این کشورها صورت گرفته است. در ادامه این پژوهش ابتدا به واکاوی مختصر نظریه نهادگرایی تاریخی خواهیم پرداخت و سپس چگونگی الگوبرداری این کشورها را مورد بررسی قرار می دهیم.

-نهادگرایی تاریخی

هال و تیلور^۱ در پژوهشی که انجام داده اند، سه شاخه نهادگرایی جدید را از هم تفکیک می کنند: نهادگرایی

^۱ مقاله این دو متفکر با عنوان «علم سیاست و سه شاخه نهادگرایی» از جمله آثار مطرح در زمینه این رویکرد است که بسیار مورد توجه پژوهشگران و محققان واقع شده است.